



Az energiatakarékosságról

Az importáló országok megrágult energiaköltségein túl, a meghatározóan az energiahasználathoz kapcsolódó környeztromlás okán, az energia-megtakarítás, az importfüggőség csökkentése, EU prioritást kapott. Az energiatakarékosság, az importfüggőség mérséklése és a környezeti káros kibocsátás csökkentése jól tetten érhető az EU 3x20-as direktívájában, amely 2020-ig 20%-os javulást ír elő az energiahatékonyságban, a megújuló arányában és a CO₂ kibocsátás visszaszorításában. E gondolatnak további erősítését szolgálja a 2014-ben életbe lépő előírás, hogy a tagországoknak 2020-ig évi 1,5%-kal kell csökkenteniük a megelőző 3 év átlagához képest a végső energiafelhasználásukat. A dicséretes szándék nem vitatható, de az EU adott gazdasági, növekedési és pénzügyi helyzetében a megvalósulás több mint kérdéses. Ilyen alapon azt is direktívában lehetne foglalni, hogy a tagországok 2020-ig évi átlagban 3%-os növekedést teljesítsenek.

Az energiatakarékosság fontosságát nem tagadva, de az életbe lépő évi 1,5%-os csökkentés már önmagában a bázis megválasztása miatt is problematikus. Az előző 3 évben az EU és legtöbb tagországa súlyos gazdasági- és pénzügyi válságban vergődött, érdemi gazdasági fejlődés 2011-13 átlagában nincs, az energiafelhasználás pedig részben a növekedés, részben a lakossági jövedelmek csökkenése miatt érezhetően visszaesett. A 2020-ig terjedő időszakban remélhető 1-2%-os éves növekedés, valamint a fogyasztás enyhe bővülése, inkább az energiaigények stagnálását, szerény növekedését valószínűsítik.

Igazából azonban nem a bázisidőszak megválasztásával van a baj, hanem – megítélésem szerint - hogy a piacgazdaság elemi követelményeit, döntési szabályait mellőzi. Ugyanis bármilyen fájdalmas is a magas energiaköltség és vészterhesek az importfüggőséghez társított politikai kockázatok, a piacgazdaságban a sokszínű és időben is gyorsan változó növekedési tényezők együttes optimális kombinációjára kell és kívánatos törekedni. Az egységes évi 1,5%-os energiamérséklés előírása még akkor is irreális volna, ha a 27 ország egységes, vagy valamennyire is hasonló lenne. A különbségek azonban inkább jellemzik az EU országokat, mint a hasonlóság. Elfogadva a keresleti-kínálati piaci árak állami beavatkozásokkal való eltérítésének társadalmi-, környezeti indokait, látni kell, hogy a gazdaság erőforrásai adott időszakban többé-kevésbé adottak, hosszabb távon pedig csak a növekedés hozhat érdemleges változást.

Magyarország példáján szemléltetve az EU újabb direktívájának várható hatásait, abból indulhatunk ki, hogy 2020-ig összességében, mint egy 70PJ energia-megtakarítást kell elérnünk. Ismeretes továbbá a hazai beruházási ráta évek óta csökkenő volta, és ma már a GDP 16%-ra tehető. Ma még nem lehet részletesen prognosztizálni a tervezett megtakarítás beruházási igényét, de az előző évek programjai és a nemzetközi tapasztalatok alapján, több száz milliárdos fejlesztés kívánatik. A nagy kérdés, hogy a rendkívül szűkös beruházási források ilyen felhasználása hozza-e a legnagyobb nemzetgazdasági előnyöket? A kérdés annál is indokoltabb, mert az üzleti szférára és a lakosságra nehezedő magas energiaköltségekben a megnövekedett világpiaci árakon túl, a forint árfolyamának jelentős romlása is közre játszott. Ha tehát, az energiatakarékosság érdekében több száz milliárd fejlesztést valósítunk meg, ezzel szűkítjük az exportágazatok fejlesztési lehetőségeit, ennek következményeként pedig a versenyképesség a kívánatostól jelentősen elmaradhat.

Naturáliában mért, az egységnyi GDP-re vetített energia-felhasználásunk nagyjából megfelel fejlettségünknek és földrajzi adottságainknak. A probléma az energiaköltségek magas szintjében van. Miután az import áraink nem mutatnak jelentősebb eltérést, így a lakosságra nehezedő tetemes energiaköltségek mögött, meghatározóan a vásárlóerő paritásnál jóval gyengébb forint húzódik meg. A hazai energia szektor tehát valószínűleg nem oka a gazdaságra nehezedő magas energiaköltségeknek. A magas energiakiadások gazdaságunk egészének gyenge és romló versenyképessége következménye, amely döntően az importra alapozó energia szektorunk szolgáltatásaiban manifesztálódik. A megoldás, tehát nem a gazdaságilag esetleg irracionális energia-megtakarítások forszírozása, hanem sokkal inkább az export jövedelmezőségének látványos javításában van.

Az energia-felhasználás csökkentése nem szerencsés gazdaságpolitikai célkitűzés, legfőbb törekvés az egységnyi energiából előállított új érték látványos növelése kell, hogy legyen.